

FACULTAT DE
FARMÀCIA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

COMPLEMENTS D'ANÀLISI QUÍMICA

Curs
2008-09

Ensenyament de Ciència
i Tecnologia dels Aliments

 <p style="text-align: center;"> UNIVERSITAT DE BARCELONA </p>	<p>Pla docent de l'assignatura</p> <p>COMPLEMENTS D'ANÀLISI QUÍMICA</p>
---	---

Dades generals de l'assignatura

Nom de l'assignatura: Complementos d'Anàlisi Química

Codi de l'assignatura: 184800

Curs acadèmic: 2008-2009

Coordinació: OSCAR NUÑEZ BURCIO

Departament: Dept. Química Analítica

Crèdits: 6 (Crèdits assign. només no-ECTS)

Recomanacions

Cal que l'alumnat tingui coneixements bàsics de química: estructura atòmica, enllaç químic, equilibri químic i formulació de compostos inorgànics i orgànics.

Cal també que conegui les operacions bàsiques d'un laboratori químic.

Altres recomanacions

Es recomana cursar l'assignatura el primer semestre, és a dir, en iniciar l'ensenyament de segon cicle.

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

Coneixements específics sobre:

- El procés analític i les seves etapes
- Els fonaments dels mètodes d'anàlisi basats en reaccions químiques de diferent naturalesa i fonaments dels equilibris de diferent naturalesa en què es fonamenten
- Els fonaments dels mètodes instrumentals d'anàlisi (incloent mètodes de calibratge i paràmetres de qualitat)

- La metodologia de treball en un laboratori d'anàlisi.

Desenvolupament d'altres habilitats i destreses pràctiques com ara:

- La capacitat per resoldre problemes analítics
- La capacitat per interpretar textos científics
- La capacitat d'organització i planificació del treball al laboratori
- La capacitat d'elaborar una llibreta de laboratori correctament
- Habilitat en la cerca i selecció de procediments d'anàlisi
- Habilitat en el treball al laboratori

Competències transversals:

- Habilitat en la presentació i argumentació de resultats o idees de manera entenedora, tant en forma escrita com oral.

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

Referits a coneixements

A l'ensenyament de Ciència i Tecnologia dels Aliments (CTA), que comprèn estudis de segon cicle, hi poden accedir estudiants que provenen del primer cicle de diferents ensenyaments, enginyers tècnics de determinades especialitats i diplomats en Nutrició Humana i Dietètica. Amb l'objectiu d'homogeneïtzar la formació de l'alumnat que inicia l'ensenyament de CTA, s'imparteixen coneixements bàsics d'Anàlisi Química a aquells estudiants que, segons els seus estudis de procedència, no han cursat prèviament cap assignatura d'aquesta disciplina.

A través de l'assignatura l'alumnat ha d'adquirir coneixements bàsics i destreses pròpies de l'àrea de química analítica, aplicats a l'àmbit de la ciència i la tecnologia dels aliments, i especialment necessaris en l'anàlisi i el control de la qualitat d'aliments (composició, propietats químiques, tècniques d'anàlisi).

Blocs temàtics de l'assignatura

Bloc 1. El procés analític

Lliçó 1. Objecte de la química analítica. Tipus de problemes analítics. Etapes del procés analític. Conceptes generals relatius a la qualitat

Bloc 2. Mètodes d'anàlisi basats en reaccions químiques

Lliçó 2. Introducció als mètodes volumètrics. Volumetries àcid-base. Corbes de valoració. Indicadors. Dissolucions valorants. Aplicacions

Lliçó 3. Volumetries de formació de complexos. Volumetries de precipitació. Volumetries d'oxidació-reducció. Dissolucions valorants. Aplicacions.

Lliçó 4. Introducció als mètodes gravimètrics. Fonament. Precipitació. Tractament del precipitat. Aplicacions

Bloc 3. Mètodes instrumentals d'anàlisi

Lliçó 5. Tècniques instrumentals d'anàlisi. Calibratge. Paràmetres de qualitat

Lliçó 6. Tècniques espectroscòpiques: absorció i emissió de radiació. Lleis quantitatives

Lliçó 7. Espectrometria molecular. Absorció UV-visible. Fluorescència. Aplicacions

Lliçó 8. Espectrometria atòmica. Espectroscòpia d'absorció atòmica. Espectroscòpia d'emissió atòmica. Aplicacions

Lliçó 9. Extracció líquid-líquid. Mètodes d'extracció. Extracció líquid-sòlid. Aplicacions

Lliçó 10. Tècniques cromatogràfiques. Generalitats. Paràmetres de retenció. Eficàcia i resolució

Lliçó 11. Cromatografia de gasos. Aparells: columnes, fases i detectors. Aplicacions

Lliçó 12. Cromatografia de líquids. Aparells: columnes, fases i detectors.

Cromatografia plana. Aplicacions

Lliçó 13. Potenciometria. Fonament. Elèctrodes selectius. Aplicacions

Bloc 4. El treball al laboratori

Realització de diferents determinacions en mostres líquides o sòlides fàcilment solubles relacionades amb el camp de l'alimentació:

- Determinacions volumètriques
- Determinació espectrofotomètrica
- Determinació potenciomètrica

Demostració sobre l'ús de diferents instruments: cromatògraf de gasos, cromatògraf de líquids, espectrofotòmetre d'absorció atòmica.

Seminaris sobre el treball al laboratori.

El treball de laboratori es duu a terme durant 7 sessions de 3 hores cadascuna. Les

determinacions volumètriques es duran a terme en iniciar el semestre i la resta de determinacions es duran a terme cap al final del període lectiu del semestre.

Metodologia i organització general de l'assignatura

- Classes de teoria

Es basen en les explicacions del professor a classe, el qual per tal de fomentar la participació dels alumnes plantejarà exemples relacionats amb l'anàlisi d'aliments. En algú dels blocs temàtics es podran emprar DVDs per a la millor comprensió dels continguts per part dels estudiants.

- Seminaris de problemes

Algunes de les sessions presencials de l'assignatura corresponen a la resolució de problemes analítics, prèviament anunciats a la classe de teoria, amb la participació dels estudiants.

- Pràctiques de laboratori

Es basen en el treball al laboratori per part de l'alumnat, dirigit pel professor.

- Activitats no presencials dirigides

Es proposaran un mínim de tres activitats no presencials al llarg del curs coincidint amb els blocs temàtics del programa de l'assignatura, i que els estudiants entregaran en el termini de temps establert pel professor per a la seva avaluació. Amb aquestes activitats, a part de fomentar el treball de l'alumne de manera continuada es pretèn:

- familiaritzar els estudiants amb la lectura de textos científics
- que l'alumne apliqui els coneixements bàsics adquirits a la resolució de qüestions i a la resolució de problemes

Avaluació acreditativa dels aprenentatges de l'assignatura

Per norma general, es durà a terme una avaluació continuada. En cas que un estudiant vulgui acollir-se a una avaluació única ho haurà de manifestar per escrit abans del dia 1 d'octubre del 2007.

La qualificació màxima que es podrà obtenir serà de 10, i la realització de les pràctiques de laboratori serà un requisit indispensable per aprovar l'assignatura.

L'avaluació continuada es planteja de la següent manera :

- Les activitats no presencials dirigides presentades pels estudiants al llarg del curs suposaran un 20 % de la qualificació final. La nota d'aquestes activitats es podrà conservar per a la segona convocatòria del curs acadèmic corresponent.
- La qualificació obtinguda a les pràctiques de laboratori suposarà un 10 % de la qualificació final. Per a la qualificació es considerarà per ordre d'importància: el desenvolupament i realització de les pràctiques, i especialment el seu grau de comprensió; l'elaboració de la llibreta de laboratori; l'actitud de l'alumne al laboratori; el nombre de pràctiques.
- La prova escrita al final del semestre suposarà el 70 % de la qualificació final. Constarà d'una sèrie de qüestions teòriques (sobre els coneixements adquirits i la seva aplicació) i de problemes de resolució numèrica.

Avaluació única

Data màxima per acollir-se a l'avaluació única: 1 d'octubre.

La qualificació màxima que es podrà obtenir serà de 10, i la realització de les pràctiques de laboratori serà un requisit indispensable per aprovar l'assignatura.

L'avaluació única es planteja de la següent manera:

- Serà imprescindible la realització de les pràctiques de laboratori que suposaran un 10 % de la qualificació final. Per a la qualificació es considerarà per ordre d'importància: el desenvolupament i realització de les pràctiques, i especialment el seu grau de comprensió; l'elaboració de la llibreta de laboratori; l'actitud de l'alumne al laboratori; el nombre de pràctiques.
- La prova escrita al final del semestre suposarà el 90 % de la qualificació final. Constarà d'una sèrie de qüestions teòriques (sobre els coneixements adquirits i la seva aplicació) i de problemes de resolució numèrica.

Fonts d'informació bàsiques de l'assignatura

Llibre

Harris DC. Anàlisi química quantitativa. Barcelona: Reverté; 2006.

Harris DC. Análisis químico cuantitativo. 3a ed. Barcelona: Reverté; 2006.

Silva M, Barbosa J. Equilibrios iónicos y sus aplicaciones analíticas. Madrid: Síntesis; 2002.

Skoog DA [et al.]. Fundamentos de química analítica. Madrid: Thomson; 2005.

Skoog DA, Holler FJ, Nieman TA. Principios de análisis instrumental. 5a ed. Madrid: McGraw-Hill; 2001.

Vídeos, DVD i pel·lícules cinematogràfiques

Mesures volumètriques. La mesura en química. Barcelona: Unitat d'Audiovisuals. Universitat de Barcelona; 2005. (Durada: 12 min)

Mesures gravimètriques. La mesura en química. Barcelona: Unitat d'Audiovisuals. Universitat de Barcelona; 2005. (Durada: 20 min)

Pàgina web

Dossiers electrònics de l'assignatura: material docent de treball (transparències, activitats, enunciats de problemes, etc).